

Vapaa-ajattelijain Liitto ry
Neljäs linja 1, 00530 Helsinki
val@vapaa-ajattelijat.fi
www.vapaa-ajattelijat.fi

LAUSUNTO

29.9.2015

Suomen ev.lut. kirkko
Kirkon vankilasielunhoidon neuvottelukunta
sihteeri Sami Puumala sami.puumala@evl.fi

Kirkon vankilasielunhoidon neuvottelukunta on pyytänyt Vapaa-ajattelijain liittoa antamaan lausunnon Rikosseuraamuslaitoksen ja Suomen evankelis-luterilaisen kirkon yhteisen, Kirkon vankilasielunhoidon neuvottelukunnan asettaman työryhmän selvitysraportista ”Uskonnonharjoittaminen vankiloissa – Selvitys uskonnonharjoittamiseen vankiloissa liittyvistä kysymyksistä” (Työryhmän raportti 30.4.2015).

Olemme samaa mieltä kuin vankeinhoidon johtajien ja vankien enemmistö siitä, että päätoimisten, sivutoimisten tai osa-aikaisten ”vankilasielunhoitajien” ei tule olla Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstöön kuuluvia. Hengellinen työ kuuluu uskonnollisten yhdyskuntien omaan toimintaan, ei julkisen vallan tehtäviin. Rikosseuraamuslaitoksen tulee antaa mahdollisuus ja tilat uskonnollisten yhdyskuntien hengelliseen toimintaan vankiloissa. Erilaisten uskonnollisten yhdyskuntien, myös ev.lut. kirkon tulee itse kustantaa hengellinen työnsä vankiloissa.

Mielestämme Rikosseuraamuslaitoksessa tulee kehittää ei-uskonnollista henkistä, psyykkistä ja sosiaalista tukea vankilassa ja vapautteen valmistautumisessa. Siihen on hyvä integroida vapautumisen jälkeistä työtä, jota tekevät sekä järjestöt että viranomaiset. Vankien tukityöhön tulee suunnata uskonnollisesti sitoutumatonta ammatillista henkilöstöä. Sitä tulee kehittää myös yhteistyössä ei-uskonnollisten vankilatyön 3. sektorin toimijoiden kanssa.

Nykyisessä perinteisessä vankilapappijärjestelmässä kaksi eri asiaa, tunnustuksellinen hengellinen työ sekä ei-uskonnollinen henkinen, psykososiaalinen työ kietoutuvat yhteen tavalla, joka on ristiriidassa uskontoihin tai vakaumuksiin liittyvän ihmisten yhdenvertaisen kohtelun ja julkisen vallan katsomuksellisen neutraalisuuden vaatimuksen kanssa. Vankilapapit ovat ristiriitaisen asemansa vuoksi väistämättä jääviä suhteessa muihin uskontoihin ja muiden uskonnollisten yhdyskuntien toimijoihin sekä ei-uskonnollisen henkisen, psyykkisen ja sosiaalisen tuen toimijoihin.

Kiinnitämme tässä yhteydessä huomiota siihen, että ensinnäkin kysymyksen ”Mihin uskontoihin haluat olla yhteydessä vankeusaikanasi?” vain 56 % valitsi vaihtoehdon kristinusko (ja ei mikään uskonto 36 %), sekä toiseksi siihen, että kysymykseen ”Jos haluaa olla yhteydessä kristinuskoon, mihin kirkkoon tai liikkeeseen?” vain 60 % valitsi vaihtoehdon ”evangelisluterilainen”. Näiden kahden kysymyksen yhdistämisen perusteella vain kolmannes (33,6 %) haluaisi olla yhteydessä evangelisluterilaiseen uskontoon (Liitetaulukko 6, sivu 121).

Julkisen toiminnan neutraliteettiperiaatteen ja yhdenvertaisen kohtelun vaatimusten vuoksi erilaisten ulkopuolisten toimijoiden vankiloissa tekemän hengellisen työn ja samoin ei-uskonnollisen henkisen ja sosiaalisen tuen koordinoinnin tehtävää tulee alkaa hoitaa uskonnollisesti ja katsomuksellisesti sitoutumattomasti. Mikä olisi kyseisen yhteistyö- ja tukikoordinaattorin tehtävän virallinen nimike, jää luonnollisesti Rikosseuraamuslaitoksen harkittavaksi.

Suomessa on vankien terveydenhuollon organisointi ja resursointi kehitetty Rikosseuraamuslaitoksen sijasta osaksi yleistä terveydenhuoltoa ja vankien opintotoiminnan organisointi ja resursointi osaksi yleistä koulutussektoria. Jos pohditaan, olisiko samankaltainen kehitys mahdollinen uskonnollisen toiminnan osalta, painotamme, että uskonnollisesti tunnustuksellinen hengellinen työ kuuluu uskonnollisten yhdyskuntien itsensä kustannettavaksi. Tämä toteutuukin nyt pääpiirteissään muiden kuin ev.lut. kirkon osalta. Vankilatyön tukiresurssien pääpainon tulee olla uskonnollisesti neutraalissa ammatillisessa toiminnassa.

Yhdenvertaisuuden lisääminen kasvattamalla erilaisia tukia ja etuoikeuksia ei ole kestävä tie. Emme halua, että valtionhallinto alkaisi tukea kaikkia vankiloiden ulkopuolisia uskonnollisia toimijoita resursoinnissa. Järkevää sen sijaan on muuttaa evankelis-luterilaisen ja ortodoksisen kirkon asema muita uskonnollisia toimijoita vastaavaan tilanteeseen. Jos sellaiseen tukien lisäämiseen mentäisiin, silloin tulisi tukea myös ei-uskonnollisia ja uskonnottomia toimijoita, koska suuri osa vangeista ei kuulu uskonnollisiin yhdyskuntiin ja vielä suurempi osa ei halua uskonnollista hengellistä tukea, mutta voi tarvita henkistä tukea.

Selvityksessä julkaistun kyselyn perustella Suomessa on joka tapauksessa tarpeen kehittää ei-uskonnollisten järjestöjen yhteistyössä yleisen sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa tekemää psykososiaalista tukityötä vankien ja vapautuvien parissa (ks. Janika Lindströmin ja Kimmo Kumlander (toim.) 2014. *Auttamista, vaikuttamista, asiantuntemusta. Järjestöjen monet roolit kriminaalivankiloissa*. Humanistinen ammattikorkeakoulu, sarja F 25. http://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/12/jarjestotyovankiloissa_valmis_netti.pdf).

Vapaa-ajattelijain Liitto ry

Petri Karisma
puheenjohtaja

Esa Ylikoski
pääsihteeri